

(3 Hours)

[Total Marks : 100

1. Answer the following in **not more** than **two** sentences : – 20
- What is endorsement in Blank ?
 - What is 'at sight' ?
 - What is cheque crossed generally ?
 - What is the interpretation of the term 'Banking' as per Banking Regulation Act of 1949 ?
 - What is the definition of 'Unclaimed deposits' as per the BR Act ?
 - What is 'on presentment' ?
 - What is the minimum and maximum percentage of cash reserve to be maintained by the Banks ?
 - What is a promissory note ?
 - What is Negotiable Instrument ?
 - What is the mode of proof of entries in the Banker's Book Evidence Act of 1891?
2. Write short notes on any **four** :– 20
- Holder in due course
 - Kinds of endorsement
 - Bills in sets
 - Debt Recovery tribunals
 - Reserve Bank as the 'lender of the last resort'.
 - Cash Reserve Ratio and Statutory Liquidity Ratio.
3. Answer the following by giving reasons (any **two**) :– 12
- State whether the following are promissory notes or note and give reasons
 - "I acknowledge myself to be indebted to 'B' Rupees One Crore, to be paid on demand, for value received".
 - "I promise to pay 'B' Rupees Five Lakh and all other sums which shall be due to him".
 - "I promise to pay 'B' Rupees Five Lakh seven days after my marriage to C".
 - On 01-01-2012, a customer 'A' keeps a fixed deposit of ₹ 10 Lakh in a bank in his own name for a period of five years and nominates 'B' as his nominee who is not related to him. On 01-02-2013, 'A' dies and 'B' claims the deposit. In the meanwhile, 'C' a close relative of 'A', also claims the deposit as a legal heir of the deceased.
Examine the case in the light of the provisions regarding the nomination for payment of depositors' money under the Banking Regulation Act and state how the bank should deal with the claims of both 'B' and 'C'.

[TURN OVER

- (c) State whether the following indorsements are further negotiable, with reasons:—
- "Pay the contents to 'C' only".
 - "Pay C".
 - Pay to 'C' or his order.

4. Answer the following (any **four**) :

48

- Discuss the various provisions of the Negotiable Instrument Act relating to noting and protesting.
- Discuss the provisions under section 138 of the Negotiable Instrument Act.
- Discuss the various powers and functions of the Reserve Bank of India.
- Compare and contrast Promissory Note, Bill of exchange and Cheque.
- Discuss the provisions of the Banking Regulation Act, 1949 relating to:—
 - Licensing of banking companies and their branches
 - Licensing of co-operative (Urban) banks and their branches.
- Although banking is a business, banking companies cannot engage themselves in any form of business. Analyse this statement after taking into consideration the relative provisions of the Banking Regulation Act, 1949.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (दोनपेक्षा जास्त वाक्यात नाही) :-

२०

- कोरे पृष्ठांकन म्हणजे काय ?
- दर्शनाने (at sight) म्हणजे काय ?
- धनादेश साधारण रेखांकित करणे म्हणजे काय ?
- बँकिंग रेग्युलेशन कायदा १९४९ नुसार बँकिंग या संज्ञेचे विवेचन करा.
- बँकिंग रेग्युलेशन ॲक्टनुसार दावा न केलेल्या ठेवींची व्याख्या द्या.
- सादरीकरण म्हणजे काय ?
- बँकांनी ठेवायचे कमीत कमी व जास्तीत जास्त राखीव रोखतेचे प्रमाण किती असते ?
- वचनचिठ्ठी म्हणजे काय ?
- हस्तांतरीय दस्तऐवज म्हणजे काय ?
- बँकर्स बुक इन्विडेंस कायद्यानुसार नोंदीच्या पुरावाच्या प्रणाली काय आहेत ?

२. संक्षिप्त टिपा द्या (कोणत्याही चार) :-

२०

- सम्यक अनुक्रम धारक
- पृष्ठांकनाचे प्रकार
- विनिमय पत्राचे संवर्ग
- ऋण वसुली लवाद
- रिझर्व्ह बँक कर्ज देणारी अंतिम अधिकारिता
- राखीव रोखतेचे प्रमाण व कायदेशीर तरलतेचे प्रमाण

[TURN OVER]

३. कोणत्याही दोन प्रश्नांची कारणासहित उत्तरे द्या :-

१२

- (अ) खालील दस्तऐवज वचनचिठ्ठी आहे कि नाही ते सांगा -
- (१) मी 'ब' कडून मिळालेल्या ₹१ कोटी कर्जाची स्वीकृती देतो जे मागणी केल्यावर परत केले जातील
- (२) मी 'ब' ला पाच लाख ₹ व इतर रक्कम जी त्याला देय आहे ती देण्याचे वचन देतो.
- (३) मी माझे 'क' बरोबर झालेल्या लग्नानंतर सात दिवसांनी 'ब' ला ₹ पाच लाख देण्याचे वचन देतो.
- (ब) १-१-२०१२ ला 'अ' नावाचा ग्राहक पाच वर्षासाठी बँकेमध्ये १० लाख ₹ स्वतःच्या नावावर मुदत ठेव म्हणून ठेवतो आणि त्याच्याशी नाते नसलेल्या 'ब' नावाच्या व्यक्तीस नामांकित करतो. १-०२-२०१३ ला 'अ' मृत्यु पावतो व 'ब' मुदत ठेवीवर दावा सांगतो. त्यादरम्यान 'अ' चा जवळचा नातेवाईक असलेला 'क' मृत व्यक्तीचा ('अ'चा) कायदेशीर वारसदार म्हणून मुदत ठेवीवर दावा सांगतो.
- बँकिंग रेग्युलेशन कायद्यानुसार नामांकित व्यक्तीस ठेवीदारास देय असलेली रक्कम मिळण्याबाबत तरतुदी स्पष्ट करा याबाबत 'ब' व 'क' दाव्याबाबत बँकेने कसा व्यवहार करावा?
- (क) खालील पृष्ठांकनाचे पुढे हस्तांतर होऊ शकते का नाही ते सकारण स्पष्ट करा :-
- (१) 'क' ला समाविष्ट रक्कम देणे
- (२) 'क' ला रक्कम द्या
- (३) 'क' किंवा त्याने सांगितलेल्या व्यक्तीस रक्कम द्या.

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणत्याही चार)

४८

- (अ) हस्तांतरीय दस्तऐवज कायद्यातील टीपण व हरकत बाबत तरतुदी स्पष्ट करा.
- (ब) हस्तांतरीय दस्तऐवज कायद्यातील कलम १३८ च्या तरतुदी स्पष्ट करा.
- (क) रिझर्व्ह बँकेचे अधिकार व कार्ये सांगा.
- (ड) वचनचिठ्ठी, हुंडी व धनादेश यामध्ये तुलना करा व त्यातील फरक स्पष्ट करा.
- (इ) बँकिंग रेग्युलेशन कायदा १९४९ नुसार खालील तरतुदी स्पष्ट करा.
- (१) बँकिंग कंपनी व त्यांच्या शाखांचे परवाने
- (२) सहकारी बँका (शहरी) व त्यांच्या शाखांचे परवाने.
- (फ) बँकिंग हा व्यापार असला तरी बँकिंग कंपनी कोणताही व्यापार करू शकत नाही, बँकिंग रेग्युलेशन कायदा १९४९ च्या कायद्यानुसार वरील वाक्याचे विश्लेषण करा.

.....